

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Aleš Příbyla

Odpovědnost za ekologickou újmu v případě znečištění řeky Bečvy

Bakalářská práce

Olomouc 2023

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Odpovědnost za ekologickou újmu v případě znečištění řeky Bečvy“ vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji že hlavní text této práce včetně poznámek pod čarou má 79 553 znaků.

V Olomouci dne 19.03.2023

Aleš Příbyla

Obsah

Úvod	5
1 Prameny.....	7
1.1 Unijní prameny	7
1.1.1 Směrnice 2004/35/ES a princip „znečišťovatel platí“	7
2 Právní odpovědnost v oblasti ochrany životního prostředí.....	11
2.1 Správně-právní odpovědnost	11
2.2 Trestněprávní odpovědnost.....	13
2.3 Majetkoprávní odpovědnost	14
3 Odpovědnost za ekologickou újmu	16
3.1 Odpovědnost za ekologickou újmu podle zákona o životním prostředí	16
3.2 Odpovědnost za ekologickou újmu podle zákona o předcházení ekologické újmě a o její nápravě	18
4 Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické ujmě a její nápravě.....	20
4.1 Působnost zákona	20
4.2 Ekologická újma dle ZEÚ	21
4.3 Náprava ekologické újmy	23
4.3.1 Preventivní opatření.....	23
4.3.2 Nápravná opatření.....	24
4.4 Financování preventivních a nápravných opatření	27
5 Příklad znečištění řeky bečvy.....	29
5.1 Popis události a současný stav	29
5.2 Aplikace zákona o ekologické újmě.....	32
Závěr	37
Seznam použitých zdrojů	39

Seznam použitých zkratek

Směrnice 2004/35/ES – směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES ze dne 21. dubna 2004, o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí.

EU – Evropská unie

SFEU – Smlouva o fungování Evropské unie

ČIŽP - Česká inspekce životního prostředí

Zákon o ekologické újmě – zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o životním prostředí – zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů

Trestní zákoník – zákon č. 40/2009 sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Občanský zákoník – zákon č. 89/2012 sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o ochraně přírody a krajiny – zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o vodách – zákon č. 254/2001 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů

Správní řád – zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

ÚVOD

Ochrana životního prostředí je velmi aktuální téma, které v posledních letech rezonuje veřejným prostorem. Rychlý vývoj společnosti, která produkuje nové technické pokroky sebou přináší zároveň také velké a obtížně napravitelné negativní dopady na životní prostředí. Současná klimatická změna je způsobena činností člověka. Spalování fosilních paliv a další činnosti mění složení atmosféry v jehož důsledku dochází k oteplování planety. Tohle je jen jedna z hrozeb pro příznivý stav životního prostředí. Jeho udržení by však mělo být prioritou celé populace, protože na něm závisí kvalita lidského života, uspokojování jeho potřeb a ve své podstatě také i samotné udržení života na Zemi. Potřebu ochrany životního prostředí si uvědomují také zákonodárci, a proto je ochrana životního prostředí součástí právních řádů většiny států, včetně České republiky.

Tato bakalářská práce se zabývá právní odpovědností v oblasti ochrany životního prostředí. V práci rozeberu institut odpovědnosti trestněprávní, správně-právní a majetkoprávní odpovědnosti. Zvláštní pozornost je věnována odpovědnosti za ekologickou újmu podle zákona č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě ve znění pozdějších předpisů, který je transpozicí evropské legislativy do českého právního řádu. V praktické části se pak práce zabývá případem znečištění řeky Bečvy, popisuje skutkový stav, analyzuje vývoj trestního řízení a aplikaci zákona o ekologické újmě.

Hlavním cílem práce je analýza aktuální právní úpravy v oblasti odpovědnosti za ekologickou újmu a následná aplikace zjištěných poznatků na případ znečištění řeky Bečvy. Stěžejní praktické části je hledání odpovědi na otázku, zda měl příslušný správní orgán, konkrétně Česká inspekce životního prostředí použít k řešení ekologické havárie na řece Bečvě zákon o ekologické újmě a pokud ano, jak by vypadal jeho postup v režimu tohoto zákona.

Navzdory tomu, že k ekologické havárii na řece Bečvě došlo před více než dvěma léty, považuji mnou zvolené téma jako velice aktuální, hlavně s ohledem na fakt, že téma bylo dlouho komunikováno ve veřejném prostoru a je doposud. Mimo jiné v případě stále probíhá trestní řízení. Přínos této práce spatřuji hlavně v osobní edukaci k tomuto tématu, zvláště proto, že ke znečištění došlo v místě mého bydliště. Dalším přínosem může být také kritické zamyšlení se nad otázkou, proč zákon od nabytí jeho účinnosti ještě nebyl použit.

Bakalářská práce pracuje s analyticko-syntetickými postupy, dále komparací jednotlivých právních úprav, poslední kapitola je případovou studií znečištění řeky Bečvy. Text práce je zpracován v souladu se zněním právních předpisů platných a účinných ke dni 19.03.2023. Zdrojů k problematice ekologické újmy není mnoho, což je nejspíše zapříčiněno tím, že zákon doposud nebyl použit. Ve své práci vycházím z odborných literárních pramenů (monografie, komentář, právních časopisů, odborných článků) dále pak také z rozhodnutí soudů, a hlavně platných právních předpisů.

Text práce je členěn do pěti základních kapitol. První kapitola se věnuje stěžejním pramenům dané problematiky. Druhá kapitola rozlišuje druhy odpovědnosti v oblasti ochrany životního prostředí. Třetí kapitola se pak detailněji zabývá odpovědností za ekologickou újmu podle zákona o životním prostředí a ekologické újmě. Čtvrtá kapitola zpracovává zákon o předcházení ekologické újmě a jeho hlavním institutům. Poslední kapitola představuje praktickou část této práce, kde se zabývám řešením případu znečištění řeky Bečvy.

1 PRAMENY

Prameny práva životního prostředí jsou tvořeny širokým spektrem právních předpisů různé právní síly, které jsou prezentovány v rovině mezinárodního práva v podobě mezinárodních úmluv, obyčejů, obecných právních zásad uznávaných civilizovanými národy, či soudními rozhodnutími mezinárodních soudů, a také práva vnitrostátního v podobě předpisů spadajících do ústavního pořádku daného státu až po vyhlášky obcí. V této kapitole se budu věnovat hlavně evropské směrnici, která je stěžejní pro tuto práci.¹

1.1 Unijní prameny

Na poli pramenů EU považuji za klíčovou směrnici Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí. Přijetí směrnice předcházelo vydání diskuzních materiálů Evropské komise v podobě Zelené a Bílé knihy. Zelená kniha se týkala budoucí právní úpravy nápravy škod na životním prostředí a vycházela z Luganské úmluvy. Evropská komise až po delší době a dlouhých diskuzích se zúčastněnými stranami přijala 9. února 2000 Bílou knihu o enviromentální odpovědnosti, která byla dalším stádiem k přijetí zamýšlené unijní legislativy v této oblasti. Tento dokument je možné srovnat s vládním návrhem zákona při tvorbě české legislativy. Hlavním cílem Bílé knihy bylo především rozvedení principu „znečišťovatel platí“, který je jedním ze zásadních principů na úseku enviromentální odpovědnosti.²

1.1.1 Směrnice 2004/35/ES a princip „znečišťovatel platí“

Výše zmiňovaná směrnice je prvním významným pokusem EU řešit situace spočívající v poškození životního prostředí v rámci území evropských států jednotně a globálně. Vychází ze základních principů ochrany životního prostředí Evropské unie zakotvených ve čl. 191 SFEU. Stojí tedy na principu prevence (*prevention principle*) a dále, jak jsem výše uvedl, na

¹ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, 113-114s

² STEJSKAL, V., Ke směrnici o právní odpovědnosti za prevenci škody na životním prostředí a její nápravě. *České právo životního prostředí*, roč. 2004, č 13, 11-12 s.

principu znečišťovatel platí (*polluter pays principle* – PPP) a principu objektivní odpovědnosti původce. V praxi to znamená, že provozovatel, jehož činnost způsobila škodu na životním prostředí nebo hrozbu takové škody, je finančně odpovědný – to má vést k donucení provozovatelů přijímat opatření k snižování rizik vzniku škody na volně žijících, planě rostoucích rostlinách, přírodních stanovištích, vodních zdrojích a půdě a tyto škody napravovat.³

Lze uvést dva důvody přijetí směrnice. Prvním z nich je ubývání biologické rozmanitosti, ohrožování a poškozování ekosystémů z důvodu mnoha znečištěných míst na území členských států Evropské unie, které byly znečištěny v důsledku jednorázových havárií, nebo dlouhodobých úniků různých toxických látek do životního prostředí – příkladem lze uvést únik kyanidů z rumunského dolu Baia Mare do řeky Tisy a Dunaje, kde došlo k poškození mnoha desítek kilometrů pobřežních ekosystémů. Druhým důvodem přijetí směrnice pak byla skutečnost, že některé složky životního prostředí nejsou předmětem vlastnického práva a náhrady škody dle soukromoprávních předpisů se nelze domáhat.⁴

Směrnice 2004/35/ES měla být do vnitrostátních právních řádů členských států transponována do 30. dubna roku 2007.⁵ Do českého právního řádu byla transponována zákonem č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě.

Dále ještě považuji za vhodné blíže přiblížit princip „znečišťovatel platí“, který jak již bylo uvedeno výše je základní zásadou směrnice 2004/35/ES. Směrnice stanoví odpovědnost provozovatele za činnosti uvedené v příloze III, pokud jeho činnost způsobila škodu na životním prostředí nebo bezprostřední hrozbu takové škody. Provozovatel je tedy povinen přistoupit k provedení nezbytných nápravných opatření a nést finanční náklady.⁶ K aplikaci toho principu se vyjádřil Soudní dvůr EU ve dvou rozsudcích, jedná se o:

- Rozsudek ze dne 9 března 2010 ve věci C-378/08
- Rozsudek ve spojených věcech c-379/08 a C-380/08

V prvním z uvedených rozsudků dospěl Soudní dvůr EU v bodě 56 k závěru, že směrnice 2004/35/ES nebrání právní úpravě členského státu, která stanovuje možnost příslušného orgánu

³ Stejskal, V., Vícha, O.: *Zákon o předcházení ekologické újmy a o její nápravě*. Praha, Leges, 2009, 30, 33s.

⁴ TAMTÉŽ, 30-32s.

⁵ Čl. 19 směrnice 2004/35/ES

⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES ze dne 21. dubna 2004 o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí In: *Úřední věstník* L 143 , 30/04/2004, 358s.

předpokládat existenci příčinné souvislosti mezi zjištěným znečištěním a činnostmi znečišťovatele, a to z důvodu, že se uvedené znečištění vyskytuje v blízkosti zařízení těchto provozovatelů. Nicméně z bodu 57 zmiňovaného rozsudku vyplývá, že podle zásady „znečišťovatel platí“ náleží povinnost nápravy škody pouze těm provozovatelům, kteří přispěli ke vzniku znečištění nebo k riziku jeho vzniku. Příslušné orgány musí tedy pro stanovení domněnky příčinné souvislosti disponovat důvěryhodnými důkazy, které jejich domněnky podloží. Důkazem může být například skutečnost, že se zjištěné znečištění vyskytuje v blízkosti zařízení provozovatele a shoda mezi zjištěnými znečišťujícími látkami a složkami, které provozovatel používá v rámci výkonu jeho činnosti. Soudní dvůr dále konstatoval, že když příslušný orgán rozhodne o uložení opatření k nápravě provozovatelům, jejichž činnosti spadají pod přílohu III směrnice 2004/35/ES, není povinen prokázat zaviněné jednání ze strany provozovatelů – ať již úmyslné či nedbalostní, zejména pak úmysl způsobit škodlivý následek. Naopak tomuto orgánu přísluší, aby předem identifikoval zdroj zjištěného znečištění – v tomto ohledu však disponuje širokým prostorem pro uvážení, pokud jde o postupy a prostředky, které je třeba zvolit.⁷

Ve druhém případě vznesl italský soud předběžnou otázku k Soudnímu dvoru, zda směrnice 2004/35/ES dovoluje provést podstatnou změnu opatření k nápravě škod na životním prostředí, která již byla vykonána nebo jejichž výkon již započal. Dle článku 7 směrnice má provozovatel, který zapříčinil škody na životním prostředí možnost navrhnout nápravná opatření. Avšak dle čl. 6 odst. 2 písm. c) a e) směrnice může příslušný orgán požádat provozovatele, aby přijal nezbytná nápravná opatření, udělit instrukce, kterými se bude řídit, anebo sám učinit nápravná opatření. Kromě toho také podle čl. 7 odst. 2 směrnice příslušný orgán rozhodne, která nápravná opatření podle přílohy II budou provedena, v případě potřeby ve spolupráci s příslušným provozovatelem. Na základě výše uvedeného soudní dvůr EU rozhodl, že příslušný orgán je oprávněn podstatně změnit opatření k nápravě škod na životním prostředí, o nichž bylo rozhodnuto v kontradiktorním řízení vedeném ve spolupráci s dotýcnými provozovateli, a která již byla vykonána nebo jejichž výkon již započal. Nicméně za účelem přijetí takového rozhodnutí je tento orgán povinen:

⁷ Soudní dvůr EU: Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 9 března 2010, ve věci C-378/08 (Rafinerie Mediterranee).

- Vyslechnout provozovatele, kterým se taková opatření ukládají, s výjimkou případu, kdy si naléhavost stavu životního prostředí vyžaduje okamžitý zásah ze strany příslušného orgánu
- Vyzvat osoby, na jejichž pozemku se mají tato opatření dělat, aby předložily svá vyjádření, a ty zohlednit
- Uvést ve sém rozhodnutí důvody, na nichž se jeho volba zakládá, a případně důvody, které mohou ospravedlnit to, že nemusel nebo nemohl být proveden důkladný přezkum zohledňující výše uvedená kritéria, například z důvodu naléhavosti stavu životního prostředí.⁸

⁸ Soudní dvůr EU: Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 9. března 2010, ve věci C-379/08

2 PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST V OBLASTI OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Právní odpovědnost lze obecně chápat jako sekundární právní povinnost, která vznikla subjektu právního vztahu z důvodu porušení povinnosti primární. Teprve porušením primární povinnosti vzniká nový právní vztah – odpovědnostní, z něhož vyplývá povinnost subjektu snášet nepříznivé následky, které zákon spojuje s takovým porušením povinností. Tyto následky lze označovat jako sankce, které však nemusí mít vždy trestající povahu, mohou mít také povahu napravující nebo obnovující.⁹ Právní odpovědnost v oblasti ochrany životního prostředí lze označovat jako ekologicko-právní odpovědnost. Tato odpovědnost v sobě zahrnuje odpovědnost deliktní, kterou se rozumí odpovědnost za protiprávní jednání, tedy za takové jednání, kterým se porušují jednotlivá ustanovení na ochranu životního prostředí či jeho složek. Je možno jí dále dělit na odpovědnost trestně-právní a správně-právní, označovaná také jako odpovědnost administrativní, která je v praxi mnohem více využívána. Dále se pod ekologicko-právní odpovědnost podřazuje odpovědnost za ztráty na životním prostředí, která zahrnuje odpovědnost za škodu majetkoprávní a za ekologickou újmu.¹⁰ Jednotlivé formy odpovědnosti však mohou být uplatňovány současně a nejsou od sebe izolovány.

2.1 Správně-právní odpovědnost

První z forem deliktní odpovědnosti je odpovědnost správně-právní nebo také odpovědnost za správní delikty, tedy odpovědnost za protiprávní jednání, v tomto případě protiprávní jednání subjektů správního práva. Aby došlo k jejímu vzniku je potřeba, aby byly splněny její základní předpoklady – musí existovat určité chování subjektu správního práva, toto chování musí být protiprávní a naplňovat skutkovou podstatu popsanou zákonem. Dále pak musí dojít k následku jednání, kterým je narušení společenských vztahů chráněných správním právem a tento následek musí být v příčinné souvislosti s jednáním. V případě, kdy zákon

⁹ JANČÁŘOVÁ, Ilona a kol. *Odpovědnost v právu životního prostředí – současný stav a perspektivy*. Brno: Masarykova univerzita, 2013, 15, 105s.

¹⁰ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 73 s.

vyžaduje ke vzniku právní odpovědnosti další předpoklad, kterým je zavinění subjektu, který jednal, pak hovoříme o odpovědnosti subjektivní. V opačném případě se jedná o odpovědnost objektivní.

Správně-právní odpovědnost je v oblasti ochrany životního prostředí odpovědností nejvíce používanou. Tato skutečnost je zapříčiněna přístupem legislativních činitelů, kteří výkon ochrany životního prostředí v první řadě svěřili do rukou orgánů veřejné správy. Byť je tato odpovědnost formou nejfrekventovanější, nevylučuje uplatnění ostatních forem odpovědnosti, tedy trestněprávní (v případě, že deliktní chování naplní skutkovou podstatu trestného činu), majetkoprávní nebo odpovědnost za ekologickou újmu.¹¹

Za správní delikt je možné považovat protiprávní jednání fyzické nebo právnické osoby porušující předpisy z oblasti správního práva, resp. z práva životního prostředí.¹² Do této kategorie patří správní delikty fyzických osob, správní delikty právnických osob a fyzických osob podnikajících. Zásadním pro určení, o jaký správní delikt se jedná, je zapotřebí určit, jaká osoba se ho dopustila a v jakém postavení se nacházela. Zatímco u deliktní odpovědnosti fyzických osob jde o odpovědnost subjektivní, u právnických osob a podnikajících fyzických osob při výkonu podnikatelské činnosti se jedná o objektivní odpovědnost za následek.¹³

Odpovědnost za přestupky, která je typicky odpovědností subjektivní, je na úseku ochrany životního prostředí upravena v některých speciálních zákonech (např. zákon o ochraně přírody a krajiny, zákon o vodách, lesní zákon atd.).

Hlavní rozdíl mezi správně-právní a odpovědností za ekologickou újmu spočívá v existenci škodlivého následku, který musí při uplatňování odpovědnosti za ekologickou újmu vzniknout. Pro vznik správní odpovědnosti postačuje porušení předpisů správního práva. Další rozdíl je možné spatřovat v tom, že cílem správně-právní (také trestní) odpovědnosti je postih pachatele (zpravidla peněžitým trestem) naopak u odpovědnosti za ekologickou újmu je klíčová náprava vzniklé ekologické újmy.

¹¹ JANČÁŘOVÁ, Ilona a kol. *Odpovědnost v právu životního prostředí – současný stav a perspektivy*. Brno: Masarykova univerzita, 2013, 105s.

¹² SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 3., aktualizované a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, 201s.

¹³ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, 77s.

2.2 Trestněprávní odpovědnost

Odpovědnost za trestné činy proti životnímu prostředí, upravenou v § 293 an. zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, lze, jak již bylo uvedeno výše, spolu s odpovědností za správní delikty podřadit pod tzv. deliktní odpovědnost. Tato odpovědnost je chápána jako odpovědnost za jednání, které má negativní dopady na životní prostředí.¹⁴ Trestní zákoník upravuje trestné činy proti životnímu prostředí v hlavě VIII. Jednotlivé skutkové podstaty, vymezují, která jednání jsou natolik společensky škodlivá a netolerovatelná, že jejich spáchání je důvodem pro aplikaci trestního zákoníku. Tyto skutkové podstaty je možné rozdělit do následujících skupin: obecné, zvláštní a ostatní.

Obecné skutkové podstaty pod sebe subsumují trestný čin poškození a ohrožení životního prostředí jako celku dle §293 a 294 trestního zákoníku. Pod zvláštní lze podřadit poškození jednotlivých složek životního prostředí např. poškození lesa dle § 295 trestního zákoníku, neoprávněné nakládání s odpady (§ 298) nebo neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (§ 299 a § 300). Tyto zvláštní skutkové podstaty lze aplikovat pouze pro dílčí problémy ve speciálních případech. Kategorie ostatních skutkových podstat, které jsou použitelné také na poli ochrany životního prostředí je možné uvést zejména zneužití pravomoci úřední osoby v § 329 trestního zákoníku. a obecné ohrožení v § 272 a § 273 trestního zákoníku.

Rozdíl mezi trestněprávní odpovědností a odpovědností za ekologickou újmu lze spatřovat v předmětu ochrany. V případě trestněprávní odpovědnosti je chráněna spíše společnost před škodlivým jednáním pachatele a následkem je trest. Naopak v případě odpovědnosti za ekologickou újmu je předmětem ochrany životní prostředí jako takové a následkem je případná náprava ekologické újmy.

K odlišení trestně-právní od správně-právní odpovědnosti lze použít aplikace zásady subsidiarity trestní represe, která je upravená v trestním zákoníku takto: „*Trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu*“.¹⁵ Z výše uvedeného tedy vyplývá, že trestněprávní odpovědnost je spojena s principem „ultima

¹⁴ TAMTÉŽ

¹⁵ Ustanovení § 12 odst. 2 trestního zákoníku

ratio“ a má být vyvozována pouze, pokud nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu¹⁶. Uplatněním odpovědnosti trestněprávní, však není dotčena možnost uplatnění odpovědnosti za škodu nebo ekologickou újmu, trestněprávní odpovědnost tedy působí vedle těchto institutů paralelně. Pokud by například došlo trestnou činností ke vzniku ekologické újmy, zůstala by odpovědnost podle zákona o ekologické újmě nedotčena a pachatel této činnosti (pokud by byl zároveň provozovatel činnosti vymezené v příloze č.1 tohoto zákona) by musel provádět příslušná opatření k nápravě vzniklé újmy.¹⁷

2.3 Majetkoprávní odpovědnost

Majetkoprávní odpovědnost, označovaná také jako odpovědnost za škodu je upravena v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Škoda byla historicky pojímána jako majetková ztráta na věci, která je poměrně snadně vyjádřitelná v penězích. Nový občanský zákoník institut škody rozšířil a začaly se zde zahrnovat i ztráty nemajetkové povahy (na životě, cti, společenském uplatnění, zdraví), včetně škod na složkách životního prostředí, které nejsou předmětem vlastnictví.¹⁸ Rysem, který je společný pro všechny škody, je jejich vyčíslitelnost a uhraditelnost v penězích.¹⁹

V občanském zákoníku je stanovena obecná prevenční povinnost, podle které je každý povinen při svém konání si počínat tak, aby nedocházelo ke škodám²⁰. Občanský zákoník rozlišuje v rámci obecné odpovědnosti, odpovědnost za škodu, která byla způsobena porušením zákona dle § 2910 nebo porušením smlouvy dle § 2913 a vedle toho odpovědnost za škodu způsobenou provozem zvláště nebezpečným v § 2925. Odpovědnost za škodu, která byla způsobena provozem zvláště nebezpečným, vzniká bez ohledu na porušení právní povinnosti či zavinění škůdce. Dle odstavce prvního věty druhé ustanovení § 2925 občanského zákoníku je možné se zprostit odpovědnosti, pouze pokud je prokázáno, že škoda byla způsobena z vnějšku vyšší mocí nebo že jí způsobilo vlastní jednání poškozeného nebo neodvratitelné jednání třetí

¹⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné*, obecná část, zvláštní část. 8. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2022, 28 s.

¹⁷ JANČÁŘOVÁ, Ilona a kol. *Odpovědnost v právu životního prostředí – současný stav a perspektivy*. Brno: Masarykova univerzita, 2013, 146, 147 s.

¹⁸ Ustanovení § 2894 občanského zákoníku

¹⁹ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, 84s.

²⁰ Ustanovení § 2900 občanského zákoníku

osoby. Jedná se tedy o odpovědnost objektivní s možností liberace. V případě uplatnění odpovědnosti za škody podle § 2925 může často jít o náhradu škod na životním prostředí.²¹

Uplatnění institutu náhrady škody podle občanského zákoníku pro nápravu ztrát na životním prostředí skýtá určitá úskalí, dle M. Damohorského „*Meze využití institutu škody pro nápravu ztrát na životním prostředí spočívají zejména v nezbytnosti její přesné kvantifikace, možnosti uplatňovat jí jen na „vlastnitelné složky“ životního prostředí a zejména v principu volné dispozice (včetně absence účelové vázanosti získaných prostředků). Tyto skutečnosti spolu s problémy prokazování kauzality, někdy též zavinění a poměrně krátkých lhůt k uplatňování škody, pak činí institut náhrady škody v klasickém pojetí pro ochranu životního prostředí v širší míře v podstatě nepoužitelný*“.²²

Z důvodu absence právní úpravy veřejnoprávní povahy v českém právním řádu, zabývající se institutem náhrady škody, která by modifikovala občanskoprávní úpravu, oslabovala kauzalitu, přesouvala důkazní břemeno na stranu původce škody, rozšiřovala okruh oprávněných subjektů a prodlužovala lhůty pro uplatnění náhrady škody, byl přijat zákon o předcházení ekologické újmě, který je transpozicí směrnice 2004/34/ES.

²¹ VÍCHA, O., *Princip „Znečišťovatel platí“ z právního pohledu*. 1. vydání, Praha: Linde Praha a. s., 2014. 135s.

²² DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, 86s.

3 ODPOVĚDNOST ZA EKOLOGICKOU ÚJMU

Odpovědnost za ekologickou újmu je možno dle M. Damohorského v rámci ekologicko-právní odpovědnosti zařadit do odpovědnosti za ztráty na životním prostředí.²³ Jak jsem již uvedl výše, vznik odpovědnosti za ekologickou újmu je reakcí mimo jiné na absenci postihnutelnosti „nevlastnitelných“ složek životního prostředí soukromoprávními předpisy.

Pojem ekologická újma je v českém právním řádu upraven ve dvou právních předpisech, a to v zákoně o životním prostředí a zákoně o předcházení ekologické újmě. Definice vymezené v těchto zákonech nejsou identické. Zákon o předcházení ekologické újmě z roku 2008 původní zákonnou definici uvedenou v § 10 zákona o životním prostředí nenahradil a obě úpravy stojí vedle sebe a záleží tedy na posouzení orgánů veřejné správy, který ze zákonných režimů se uplatní na konkrétní případ. Platí však, že zákon o předcházení ekologické újmě je zvláštním předpisem ve vztahu k zákonu o životním prostředí a v případě jejich kolize se použije zákon o předcházení ekologické újmě.²⁴

3.1 Odpovědnost za ekologickou újmu podle zákona o životním prostředí

Ekologická újma je dle tohoto zákona považována za nemateriální celospolečenskou ztrátu na životním prostředí, kterou nepocítí uje pouze jeden subjekt, např. vlastník, ale veřejnost jako celek. Je to ztráta nejen ekonomická, ale i biologická, estetická a kulturní. Z výše uvedeného vyplývá, že ekologická újma může vzniknout i na složkách životního prostředí, které nejsou či nemohou být věcmi nebo předmětem vlastnického práva, což je jeden z hlavních rozdílů mezi škodou a ekologickou újmou. Škodou je myšlena materiální ztráta, a to pouze tehdy, pokud k ní došlo na vlastnitelné složce životního prostředí (pozemky kontaminované chemickými látkami). Naopak ekologická újma je především ztrátou imateriální a nezáleží, zda k újmě dojde na vlastnitelné složce životního prostředí (jedná se například o ovzduší, povrchové a podzemní vody, jeskyně nebo volně žijící živočichové.)²⁵ Ekologická újma může rovněž

²³ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 73 s

²⁴ Stejskal, V., Vícha, O.: *Zákon o předcházení ekologické újmě a o její nápravě*. Praha, Leges, 2009, 29s.

²⁵ TAMTĚŽ, 24s.

vzniknout jak z oprávněné, tak protiprávní lidské činnosti s tím, že se může projevit ihned nebo existovat skrytě, kdy k jejímu projevení dochází, až za několik let po vzniku.²⁶

Zákon o životním prostředí svém § 27 odst. 1 vymezuje předpoklady vzniku odpovědnosti. Podle zmiňovaného ustanovení platí, že: „Každý, kdo poškozováním životního prostředí nebo jiným protiprávním jednáním způsobil ekologickou újmu, je povinen obnovit přirozené funkce narušeného ekosystému nebo jeho části. Není-li to možné nebo z vážných důvodů účelné, je povinen ekologickou újmu nahradit jiným způsobem (náhradní plnění); není-li to možné, je povinen nahradit tuto újmu v penězích. Souběh těchto náhrad se nevylučuje. Způsob výpočtu ekologické újmy a další podrobnosti má stanovit zvláštní předpis“.²⁷ S ohledem na to, že citované ustanovení nestanovuje ohledně subjektu žádné výjimky, lze uzavřít, že odpovědná za ekologickou újmu podle zákona o životním prostředí může být jakákoli právnická nebo fyzická osoba.

Poškozování životního prostředí je vymezeno v § 8 odst. 2 zákona o životním prostředí. Z definice poškozování životního prostředí vyplývá, že k odpovědnosti za ekologickou újmu dochází teprve porušováním právních povinností subjektů v takové míře, která překračuje mezní hodnoty únosnosti zatížení životního prostředí. Dalšími předpoklady ke vzniku odpovědnosti za ekologickou újmu je samotný vznik ekologické újmy jako následku jednání a příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním a škodlivým následkem. Její prokázání je však jedním z největších problémů aplikace v praxi.

Z výše uvedeného ustanovení vyplývá, že náprava ekologické újmy je možná třemi způsoby. Za prvé obnovou přirozené funkce narušeného ekosystému nebo jeho části. V tomto případě se jedná o naturální restituci, tedy uvedení do původního stavu. Druhou možností je nahradit ekologickou újmu nahradit jiným způsobem (kompenzační opatření) anebo třetí možností je nahradit tuto újmu v penězích. K hrazení újmy v penězích dochází v případě, kdy původce sám neprovádí nápravná opatření, ale hradí pouze finanční náklady s tím spojené. Problémem však je, že v zákoně chybí ustanovení o způsobu stanovení výše ekologické újmy v penězích a zároveň ustanovení o obligatornosti ukládání její nápravy státním orgánem, pokud se o vzniku ekologické újmy dozví.²⁸

²⁶ Vícha, O., *Princip „znečišťovatel platí“ z právního pohledu*. Praha: Linde Praha a. s., 2014, 136s.

²⁷ Ustanovení § 27 zákona o životním prostředí

²⁸ Vícha, O., *Princip „znečišťovatel platí“ z právního pohledu*. Praha: Linde Praha a. s., 2014, 137-138s

Výše uvedené problémy právní úpravy způsobují, že náprava ekologické újmy podle zákona o životním prostředí je v českém právu velice obtížně přímo uplatnitelná a zajištění nápravy ekologické újmy je v praxi vykonáváno podle zvláštních zákonů, které upravují ochranu jednotlivých složek životního prostředí.²⁹

3.2 Odpovědnost za ekologickou újmu podle zákona o předcházení ekologické újmě a o její nápravě

Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě je transpozicí směrnice 2004/35/ES a dle § 1: „*upravuje práva a povinnosti osob při předcházení ekologické újmě a při její nápravě, došlo-li k ní nebo hrozí-li bezprostředně na chráněných druzích volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin, na přírodních stanovištích vymezených tímto zákonem, na vodě nebo půdě, a dále výkon státní správy v této oblasti.*“³⁰

Zákon je založen na zásadě „prevence“, která stanovuje povinnost provádět preventivní opatření, dále pak na zásadě „odpovědnosti původce“, která ve své podstatě znamená, že příslušný subjekt odpovídá za svou činnost, kterou ohrožuje či poškozuje životní prostředí.³¹ Zásada „znečišťovatel platí“, která je rovněž jednou ze stěžejních zásad tohoto zákona, zakládá povinnost provozovatele znečišťující činnosti nést náklady spojené se vznikem ekologické újmy nebo její bezprostřední hrozby, a to i v případě, kdy preventivní nebo nápravná opatření musela být přijata příslušným správním orgánem.³²

Odpovědné subjekty (provozovatele) povinné provádět preventivní nebo nápravná opatření stanovuje zákon mnohem úžeji, než zákon o životním prostředí a diferencuje je do dvou skupin, podle toho, zda ekologickou újmu způsobil provozovatel provozní činnosti uvedené v příloze č.1 k tomuto zákona nebo jí způsobil provozovatel činnosti, která není v této příloze uvedena.³³ Předpokladem ke vzniku odpovědnosti provozovatele v prvním případě je existence příčinné souvislosti mezi činností uvedenou v příloze č.1 tohoto zákona a ekologickou újmu nebo její bezprostřední hrozbou. V tomto případě se jedná o odpovědnost

²⁹ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, 88 s.

³⁰ Ustanovení § 1 zákona o ekologické újmě

³¹ Stejskal, V., Vícha, O.: *Zákon o předcházení ekologické újmě a o její nápravě*. Praha, Leges, 2009, 18s.

³² TAMTĚŽ, 19s.

³³ Ustanovení § 1 odst. 2 zákona o ekologické újmě

objektivní (tj. odpovědnost za výsledek), což potvrzuje také judikatura Soudního dvora EU.³⁴ Ve druhém případě je ke vzniku odpovědnosti potřeba existence ekologické újmy nebo její bezprostřední hrozba na chráněném druhu volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin nebo na přírodním stanovišti, výkon provozní činnosti neuvedené v příloze č. 1 zákona o ekologické újmě, která je v rozporu s právními předpisy a příčinná souvislost mezi protiprávním výkonem provozní činnosti a vznikem nebo bezprostřední hrozbou ekologické újmy.³⁵

Posouzení, zda se jedná o odpovědnost subjektivní či objektivní u subjektů nevykonávajících provozní činnost uvedenou v příloze č.1, kteří způsobili ekologickou újmu je dle mého názoru problematické. Směrnice 2004/35/ES stanovuje, že se vztahuje na „*škody na chráněných druzích a přírodních stanovištích způsobené jinou pracovní činností, než jaké jsou uvedené na seznamu v příloze III, a na jakoukoli bezprostřední hrozbu takových škod, která se vyskytne v souvislosti s kteroukoli z těchto činností, jednal-li provozovatel úmyslně nebo z nedbalosti*“.³⁶ Z čehož vyplývá, že je založena na subjektivní odpovědnosti, jelikož vyžaduje zaviněné jednání. Ustanovení § 5 odst. 2 zákona o ekologické újmě., však hovoří pouze o odpovědnosti za protiprávní jednání, neboť požaduje vznik ekologické újmy, výkon provozní činnosti v rozporu s právními předpisy a příčinnou souvislost mezi nimi, o zaviněném jednání se však nezmiňuje.³⁷

³⁴ Viz rozsudek soudního dvora EU ze dne 9. března 2010, ve věci C-378/08 (Rafinerie Mediterranee), v bodě 63.

³⁵ Ustanovení § 5 odst. 2 zákona o ekologické újmě

³⁶ Čl. 3 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/35/ES

³⁷ BAHÝLOVA, L. K odpovědnosti za ekologickou újmu ve smyslu zákona č. 167/2008 Sb., *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2010, roč. 18, č. 3, 279 – 280 s.

4 ZÁKON Č. 167/2008 SB., O PŘEDCHÁZENÍ EKOLOGICKÉ ÚJMĚ A JEJÍ NÁPRAVĚ

Dne 17. 8. 2008 vstoupil v účinnosti zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů. Účelem zákona je transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES ze dne 21. dubna 2004 o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí do vnitrostátního právního řádu České republiky. Zákon je zdrojem právních nástrojů k předcházení nebo nápravě ekologické újmy na vybraných druzích volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, přírodních stanovištích, povrchových nebo podzemních vodách nebo půdě.³⁸

Jako hlavní důvody přijetí zákona lze uvést možnost ukládání preventivních opatření v případě bezprostřední hrozby vzniku ekologické újmy, provedení zásady „znečišťovatel platí“ vycházející ze směrnice 2004/35/ES a úprava hrazení nákladů za preventivní a nápravná opatření, včetně stanovení tzv. liberačních důvodů, objektivní odpovědnost provozovatelů vykonávajících vybrané rizikové činnosti a úprava finančního zajištění odpovědnosti za ekologickou újmu. Dalším důvodem byla potřeba přijetí právního předpisu, který by upravoval ochranu půdy jako samostatné složky životního prostředí a také již výše uvedená nedostačující soukromoprávní úprava, která se vztahovala pouze na vlastnitelné složky životního prostředí.³⁹

4.1 Působnost zákona

Zákon o ekologické újmě stanovuje podmínky pro předcházení a nápravu ekologické újmy ve dvou případech. V prvním případě se bude postupovat podle tohoto zákona v situacích, kdy ekologická újma nebo její hrozba byla způsobena provozní činností uvedenou v příloze č. 1 tohoto zákona, za předpokladu, že budou splněny podmínky stanovené v § 4 zákona o ekologické újmě. Tato příloha obsahuje taxativní výčet činností, které jsou považovány jako

³⁸ Stejskal, V., Vícha, O.: *Zákon o předcházení ekologické újmy a o její nápravě*. Praha, Leges, 2009, 43s.

³⁹ Stejskal, V., Vícha O., *Základní principy zákona o předcházení ekologické újmy a o její nápravě. České právo životního prostředí*. 2008, číslo 22. 58-59s

rizikové pro životní prostředí a s nimiž je spojována objektivní odpovědnost.⁴⁰ Ve druhém případě se zákon vztahuje na činnosti, které nejsou uvedeny v příloze č. 1 zákona o ekologické újmě a způsobily ekologickou újmu na chráněných druzích volně žijících živočichů, planě rostoucích rostlin či přírodních stanovištích nebo způsobily bezprostřední hrozbu této újmy. Předpoklady vzniku odpovědnosti v tomto případě jsou stanoveny v § 5 zákona o ekologické újmě, nepůjde však již o odpovědnost objektivní, ale o odpovědnost za porušení právních předpisů.⁴¹

Zákon zahrnuje újmu pouze na vybraných složkách životního prostředí, netýká se např. ovzduší, některých typů ekosystémů atd.⁴²

4.2 Ekologická újma dle ZEÚ

Zákon o ekologické újmě vymezuje ekologickou újmu ve svém § 2 písm. a) přičemž stanoví, že ekologickou újmu se rozumí: „*nepříznivá měřitelná změna přírodního zdroje nebo měřitelné zhoršení jeho funkcí, která se může projevit přímo nebo nepřímo.*“ Přírodní zdroje, které jsou chráněné zákonem jsou taxativně vymezeny jako:

1. Chráněné druhy volně žijících živočichů,
2. Chráněné druhy planě rostoucích rostlin,
3. Přírodní stanoviště,
4. Podzemní nebo povrchové vody,
5. Půda

Zákon dále stanoví, že chráněnými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, na které spadá režim zákona o ekologické újmě, jsou pouze druhy ptáků, pro které se vymezují ptačí oblasti podle § 45e zákona o ochraně přírody a krajiny, druhy v zájmu EU stanovené podle § 3 odst. 1 písm. n) zákona o ochraně přírody a krajiny, dále pak druhy, které stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou.⁴³

⁴⁰ Jedná se například o provozování zařízení podléhající vydání integrovaného povolení podle zákona o integrované prevenci (zákon č. 76/2002 Sb.) nebo vypouštění odpadních vod do povrchových nebo podzemních vod podléhající povolení podle vodního zákona (zákon č. 254/2001 Sb.)

⁴¹ Stejskal, V., Vícha, O.: *Zákon o předcházení ekologické újmě a o její nápravě*. Praha, Leges, 2009, 81s.

⁴² Stejskal, V., Vícha, O., *Základní principy zákona o předcházení ekologické újmě a o její nápravě. České právo životního prostředí*. 2008, číslo 22. 60s.

⁴³ Ustanovení § 2 písm. b) zákona o ekologické újmě

Přírodními stanovišti, na které se vztahuje režim zákona o ekologické újmě, jsou přírodní stanoviště v zájmu EU stanovené podle § 3 odst. 1 písm. m) zákona o ochraně přírody a krajiny, území, které je biotopem pro druhy ptáků, pro které se vymezují ptačí oblasti podle § 45e zákona o ochraně přírody a krajiny, území, jež je biotopem pro druhy v zájmu EU stanovené podle § 3 odst. 1 písm. n) zákona o ochraně přírody a krajiny, místa pro rozmnožování nebo odpočinku druhů vyžadujících přísnou ochranu.⁴⁴

Na rozdíl od výše uvedených přírodních zdrojů, které zákon blíže specifikuje, podzemní a povrchové vody nijak podrobněji nedefinuje. Vyjadřuje se pouze ke způsobu zásahu, který vede ke způsobení ekologické újmy. Stanoví, že se jedná o zásah, který má závažný nepříznivý účinek na ekologický, chemický nebo množství stav vody nebo na její ekologický potenciál. Definice podzemní a povrchové vody je tedy možné nalézt pouze v § 2 zákona o vodách.

Aby se jednalo o ekologickou újmu v režimu zákona č. 167/2008 Sb. musí být prokázány:

- a) závažné nepříznivé účinky na dosahování nebo udržování příznivého stavu ochrany takových druhů a stanovišť (v případě ekologické újmy na chráněných druzích a přírodních stanovištích),
- b) závažné nepříznivé účinky na ekologický, chemický nebo množství stav vody nebo její ekologický potenciál (v případě újmy na povrchových a podzemních vodách),
- c) závažné riziko nepříznivého vlivu na lidské zdraví v důsledku přímého nebo nepřímého zavedení látek, přípravků, organismů na zemský povrch nebo pod něj (v případě újmy na půdě).⁴⁵

Zákon se nevztahuje na ohrožení nebo újmu způsobenou na ovzduší, nicméně dle směrnice 2004/35/ES může ekologická újma vzniknout částicemi roznášenými vzduchem, pokud poškozují složky tímto zákonem chráněny.⁴⁶ Ovzduší je tedy možné považovat za přenašeče látek, které mohou poté způsobit ekologickou újmu. Zákon rovněž nepovažuje les za přírodní zdroj, ekologická újma na půdě však může vzniknout na pozemcích určených k plnění funkcí lesa, zároveň mohou tyto pozemky být přírodním stanovištěm ve smyslu § 2 písm. c)

⁴⁴ Ustanovení § 2 písm. c) zákona o ekologické újmě

⁴⁵ Stejskal, V., Vícha, O.: *Zákon o předcházení ekologické újmy a o její nápravě*. Praha, Leges, 2009, 50s.

⁴⁶ Viz. bod. č. 4 preambule směrnice 2004/35/ES

zákona o ekologické újmě a lesní porosty chráněnými druhy planě rostoucích rostlin ve smyslu § 2 písm. b) zákona o ekologické újmě.⁴⁷

4.3 Náprava ekologické újmy

Zákon o ekologické újmě upravuje formy nápravy a předcházení ekologické újmy. Hlava druhá zákona stanoví povinnost provádět preventivní a nápravná opatření, zároveň také upravuje procesní ustanovení o uložení těchto opatření. Zákon samotný je založen na principu naturální restituce neboli navrácení poškozeného přírodního zdroje nebo jeho zhoršeného funkce do základního stavu nebo směrem k tomuto stavu. I. Jančarova rozlišuje preventivní a nápravná opatření, které dělí na opatření bezprostřední, které jsou prováděny neprodleně, jejichž účelem je okamžitá kontrola, omezení, odstranění nebo jiné kroky vedoucí k řešení ekologické újmy, a dále pak opatření reparační, které mají za cíl obnovu, ozdravení či nahrazení poškozeného přírodního zdroje.⁴⁸

4.3.1 Preventivní opatření

Zákon stanovuje povinnost provozovatele neprodleně provést nezbytná preventivní opatření v případě bezprostředně hrozící ekologické újmy, aby vzniku této újmy předešel. Provozovatel má také oznamovací povinnost vůči příslušnému orgánu, kterým je dle § 16 zákona o ekologické újmě Česká inspekce životního prostředí. Provozovatel musí bezodkladně sdělit informace o všech důležitých okolnostech bezprostřední hrozby ekologické újmy a o provedených preventivních opatřeních. Pokud provedená opatření nevedou ke kýženému odstranění újmy, oznámí provozovatel tuto skutečnost příslušnému orgánu.

V případě bezprostřední hrozby ekologické újmy může příslušný orgán vyzvat provozovatele k provedení preventivních opatření, stanovit lhůtu a dát pokyny k jejich realizaci anebo může zahájit řízení o jejich uložení a v rozhodnutí stanovit podmínky a určit lhůtu k provedení.

⁴⁷ Stejskal, V., Vícha, O.: *Zákon o předcházení ekologické újmy a o její nápravě*. Praha, Leges, 2009, 51s.

⁴⁸ JANČÁROVÁ, Ilona a kol. *Odpovědnost v právu životního prostředí – současný stav a perspektivy*. Brno: Masarykova univerzita, 2013, 279, 280s.

Výše uvedené může vyvolávat jisté pochybnosti o jaký správní akt se jedná v případě výzvy příslušného orgánu vůči provozovateli. V. Stejskal a O. Vícha se ve svém komentáři přiklánějí k závěru, že v tomto případě nedochází ke správnímu řízení a zmíněná výzva má povahu tzv. faktického pokynu.⁴⁹

Není-li provozovatel znám, nebo neprovede bezodkladně či ve stanovené lhůtě uložená preventivní opatření, je v gesci příslušného orgánu provést tyto opatření. Neprovedení preventivních opatření je však správním deliktem a provozovateli může být uložena pokuta do 5 000 000,- Kč.⁵⁰

4.3.2 Nápravná opatření

Zákon o ekologické újmě nápravná opatření upravuje poměrně podrobně. Pojmové vymezení lze nalézt v ustanovení § 2 písm. k), které za nápravná opatření považuje opatření přijatá ke zmírnění dopadů ekologické újmy.

Vedle předcházení ekologické újmy pomocí preventivních opatření má provozovatel povinnost provést veškerá proveditelná nápravná opatření v případě vzniku nebo zjištění ekologické újmy, provozovatel je činní primárně z vlastní iniciativy, případně na základě správního rozhodnutí příslušného správního orgánu.⁵¹ Jak již bylo uvedeno výše, lze dělit nápravná opatření na bezprostřední a reparační.

Provést bezprostřední nápravná opatření je první a základní povinností provozovatele při vzniku či zjištění ekologické újmy za účelem okamžité kontroly a zvládnutí příčin s cílem minimalizace následků újmy a zamezení jejímu rozšiřování. Provozovatel je obdobně jako v případě přijatých preventivních opatření povinen neprodleně uvědomit příslušný orgán o okolnostech vzniku ekologické újmy a o provedených nápravných opatřeních. Příslušný orgán je oprávněn výše zmíněné informace po provozovateli požadovat sám. Nesplnění sdělovací povinnosti vůči příslušnému orgánu je obdobně jako v případě preventivních opatření kvalifikováno jako přestupek.⁵²

⁴⁹ Stejskal, V., Vícha, O.: *Zákon o předcházení ekologické újmy a o její nápravě*. Praha, Leges, 2009, 86 s.

⁵⁰ Ustanovení § 6 odst. 5 ve spojení s § 19 zákona o ekologické újmě

⁵¹ TAMTÉŽ § 7 odst. 1

⁵² TAMTÉŽ odst. 2 ve spojení s § 19 odst. 1 písm. d)

Reparační opatření jsou dlouhodobější nápravná opatření a směřují ke skutečné nápravě ekologické újmy. Zákon zavazuje provozovatele povinností vypracovat bez zbytečného odkladu návrh nápravných opatření v souladu s přílohou č. 4 zákona o ekologické újmě, který má být následně schválen příslušným orgánem. Ten může požadovat doplnění návrhu nebo jeho změny.⁵³ Zákon upravuje odlišné způsoby nápravy ekologické újmy. V případě, kdy došlo ke vzniku ekologické újmy na chráněných druzích volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin, přírodních stanovištích a vodách se postupuje podle již akcentované přílohy č. 4.⁵⁴ V případě nápravy ekologické újmy na půdě však zákon stanovuje zvláštní režim podle § 11.

Nápravy ekologické újmy na chráněných druzích volně žijících živočichů, planě rostoucích rostlinách a vodách nebo přírodních stanovištích je dosahováno prostřednictvím obnovy životního prostředí do základního stavu, což vyplývá z principu naturální restituce. Příloha č.4 zákona stanoví společný rámec, na jehož základě se vybírají nejprůlehlavější opatření k zajištění nápravy ekologické újmy. Zákon ve zmiňované příloze rozlišuje nápravu primární, doplňkovou a vyrovnávací. Primární náprava je opatření, jehož intencí je navrácení poškozeného přírodního zdroje nebo jeho zhoršené funkce do základního nebo směrem k němu. V případě, že nedojde na základě primární nápravy k navrácení poškozeného přírodního zdroje nebo jeho zhoršené funkce do základního stavu, pak může dojít k aplikaci doplňkové nápravy. Účelem doplňkové nápravy je poskytnutí podobných přírodních zdrojů nebo jejich funkcí v obdobné kvalitě a množství na náhradním místě. Náhradní lokalita by měla být geograficky spojena s poškozeným místem a měly by být zohledňovány zájmy postižené populace. Příkladem takové doplňkové nápravy by mohlo být přemístění chráněného živočicha či rostliny do lokality, která nebyla ekologickou újmou zasažena a nachází se v blízkosti poškozené oblasti. Posledním druhem nápravy je vyrovnávací náprava, která má za cíl vyrovnat přechodné ztráty přírodních zdrojů nebo jejich funkcí od vzniku ekologické újmy do okamžiku, kdy primární nebo doplňková náprava dosáhne svého účinku. Za přechodné ztráty jsou považovány ztráty, které vznikly poškozením přírodního zdroje, který v důsledku svého poškození nemohl plnit svou ekologickou úlohu nebo poskytovat služby veřejnosti.⁵⁵ Při volbě výše zmíněných nápravných opatření je nezbytné brát ohled na jejich dopady na lidské zdraví a bezpečnost,

⁵³ TAMTÉŽ § 7 odst. 3

⁵⁴ Ustanovení § 10 zákona o ekologické újmě

⁵⁵ Příloha č. 4 zákona o ekologické újmě

náklady, pravděpodobnost úspěchu, do jaké míry zvolená náprava zabrání budoucí ekologické újmě a zároveň zda jejich provedení nezpůsobí újmu jinou.

V případě nápravy ekologické újmy na půdě se postupuje podle § 11. Ekologická újma na půdě je definována jako „znečištění, jež představuje závažné riziko nepříznivého vlivu na lidské zdraví v důsledku přímého nebo nepřímého zavedení látek, přípravků organismů nebo mikroorganismů na zemský povrch nebo pod něj.“⁵⁶ Oproti nápravě ekologické újmy dle § 10 je v případě půdy účelem odstranění, izolace nebo snížení kontaminovaných látek, tak aby kontaminovaná půda nadále nepředstavovala riziko pro lidské zdraví.⁵⁷ Pokud by existovalo důvodné podezření, že vznikla ekologická újma na půdě⁵⁸, vypracuje příslušný orgán analýzu rizik pro lidské zdraví bez zbytečného odkladu. K analýze rizik si vyžádá stanovisko příslušné krajské hygienické stanice, která má za úkol posoudit jaké zdravotní rizika hrozí z důvodu znečištění půdy. Součástí analýzy je také průzkum znečištěného území, který zpracovávají odborně způsobilé osoby podle zákona o geologických pracích.⁵⁹ Pokud se analýzou rizik a stanoviskem hygienické stanice prokáže vznik ekologické újmy na půdě, zajistí příslušný orgán zpracování návrhu možných nápravných opatření s jejich hodnocením. Následně je provozovatel povinen odstranit ekologickou újmu na půdě podle nápravného opatření mu uloženému příslušným orgánem.

Obdobně jako v případě preventivních opatření je příslušný orgán povinen zajistit provedení nezbytných nápravných opatření sám v případě, že tak nekonal provozovatel. Proces nápravy pak podléhá režimu zákona o veřejných zakázkách a příslušný orgán má postavení zadavatele.⁶⁰

Dle výše uvedeného může příslušný orgán provozovatele přimět k provedení preventivních a nápravných opatření dvojím způsobem, jednak faktickým pokynem, kterým provozovatele vyzve k provedení opatření nebo rozhodne ve správním řízení podle správního řádu. Řízení lze zahájit z moci úřední, jakmile se příslušný orgán dozví o skutečnosti, která nasvědčuje tomu, že mohlo dojít k ekologické újmě nebo pokud bezprostředně hrozí její vznik.⁶¹ Druhou možností je zahájení řízení na základě žádosti fyzické nebo právnické osoby,

⁵⁶ Ustanovení § 2 písm. a) bod 3 zákona o ekologické újmě

⁵⁷ Stejskal, V., Vícha, O.: *Zákon o předcházení ekologické újmě a o její nápravě*. Praha, Leges, 2009, 92 s

⁵⁸ V souvislosti s provozní činností uvedené v příloze č. 1 zákona o ekologické újmě

⁵⁹ Stejskal, V., Vícha, O.: *Zákon o předcházení ekologické újmě a o její nápravě*. Praha, Leges, 2009, 109 s

⁶⁰ TAMTÉŽ 95 s

⁶¹ § 8 odst. 1 písm. b) zákona o ekologické újmě ve spojení s § 46 správního řádu

kteřá je ekologickou újmu dotčena a nově také od novely zákona přijaté v roce 2019⁶² mohou žádost podat právnické osoby soukromého práva, jejímž předmětem činnosti je podle zakladatelského právního jednání ochrana životního prostředí, bude se jednat o ekologické spolky. Zákonodárce touto novelou transponoval dříve opomenutý článek 12 směrnice 2004/35/ES, který dává fyzickým nebo právnickým osobám, které mají dostatečný zájem na rozhodování o životním prostředí v souvislosti se škodami na životním prostředí možnost předložit žádost příslušnému orgánu o uložení opatření. Žádost musí splňovat náležitosti podání dle § 37 správního řádu a dále musí být doložena informacemi, ze kterých je patrné, že došlo k ekologické újmě nebo že taková újma hrozí.

Na konci řízení o uložení preventivních nebo nápravných opatření je vydáno správní rozhodnutí. Správní orgán uloží provozovateli povinnost vykonat preventivní nebo nápravná opatření. V rozhodnutí dále stanoví jejich podmínky a lhůtu k provedení. Odkladný účinek vůči tomuto rozhodnutí je vyloučen.⁶³

4.4 Financování preventivních a nápravných opatření

Náhrada nákladů za preventivní a nápravná opatření je spjata se zásadou „znečišťovatel platí“. Zákon stanoví, že veškeré náklady vynaložené na nápravu nebo předcházení ekologické újmy nese provozovatel, který tuto újmu nebo její hrozbu způsobil, a to i v případě, kdy nápravná opatření zajistí příslušný orgán sám.⁶⁴ Jelikož účelem zákona není primárně zaplatit, nýbrž provést nápravná a preventivní opatření a původce není vždy vykonavatelem těchto opatření, rozhoduje o náhradě nákladů příslušný orgán rozhodnutím „ve věci náhrady nákladů“.⁶⁵ V případě, kdy bylo více původců ekologické újmy nebo její hrozby, nesou tito provozovatelé náklady společně a nerozdílně.

Navzdory tomu, že je náhrada nákladů dle § 12 zákona o ekologické újmě vedena výše zmíněnou zásadou, zákon stanoví její výjimky, tzv. liberační důvody. Pokud se provozovatel činnosti uvedené v příloze č. 1 tohoto zákona dovolá některého z liberačních důvodů a prokáže

⁶² Zákon č. 98/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě, ve znění pozdějších předpisů

⁶³ Ustanovení § 21 odst. 1 zákona o ekologické újmě

⁶⁴ TAMTÉŽ § 12 odst. 1

⁶⁵ Stejskal, V., Vícha, O.: *Zákon o předcházení ekologické újmy a o její nápravě*. Praha, Leges, 2009, 113 s

je, nebude povinen nést náklady za výkon preventivních a nápravných opatření. Tyto liberační důvody jsou upraveny v § 12 odst. 3 a 4 zákona o ekologické újmě.

K naplnění liberačních důvodů dle § 12 odst. 3 je nutné, aby provozovatel, prokázal, že ekologická újma nebo její bezprostřední hrozba byla způsobena třetí osobou, navzdory tomu, že provozovatel přijal všechna vhodná bezpečnostní opatření, nebo vznik ekologické újmy či její bezprostřední hrozby je důsledkem splnění rozhodnutí nebo jiného závazného aktu orgánu veřejné správy. Obě možnosti liberace se nazývají tzv. obligatorní liberační důvody.⁶⁶ Pokud se prokáže, že za ekologickou újmu odpovídá třetí osoba, může provozovatel vymáhat náhradu škody na této osobě v občanskoprávním řízení. V případě, kdy újma vznikla výkonem rozhodnutí, může provozovatel postupovat podle zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci.⁶⁷

Kromě výše uvedených obligatorních důvodů zákon upravuje v § 12 odst. 4 liberační důvody fakultativní. V tomto případě může příslušný orgán rozhodnout, že provozovatel uvedený v příloze č. 1 zákona o ekologické újmě nenese náklady za vykonané nápravné opatření, pokud prokáže, že neporušil právní předpisy nebo rozhodnutí vydána na jejich základě a ekologická újma byla způsobena emisí nebo událostí, která byla výslovně povolena podle zvláštních právních předpisů⁶⁸. Druhým fakultativním důvodem je prokázání, že dle stavu vědeckých a technických znalostí bylo nepravděpodobné, že provozní činnost nebo emise mohly ekologickou újmu způsobit.⁶⁹ Pokud provozovatel prokáže, že nenese náklady podle § 12 odst. 3 písm. b) nebo odstavce 4, povinnost proplacení nákladů na nápravné opatření vůči provozovateli má správní orgán, který vydal povolení k výkonu provozní činnosti, rozhodnutí či jiný závazný akt. Stát nese náklady za opatření také v situaci, kdy není možné zjistit provozovatele, provozovatel zanikl nebo zemřel bez právního nástupce, případně se jedná o nedobytnou pohledávku.⁷⁰

⁶⁶ TAMTÉŽ 111-114 s

⁶⁷ Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem

⁶⁸ Může se jednat např. o činnost povolenou dle zákona o integrované prevenci, vodního zákona, zákona o odpadech atd.

⁶⁹ PSUTKA, Jindřich. *Odpovědnost za ekologické škody v občanském právu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011. 56s.

⁷⁰ § Ustanovení 13 odst. 4 zákona o ekologické újmě.

5 PŘÍPAD ZNEČIŠTĚNÍ ŘEKY BEČVY

Účelem této kapitoly je analyzovat postup orgánů zabývajících se případem znečištění řeky Bečvy a najít odpověď na otázku, zda příslušné správní orgány, které se šetřením katastrofy zabývaly, měly postupovat v režimu podle zákona č. 167/2008 sb., o předcházení ekologické újme a její nápravě, a tedy zahájit řízení o uložení nápravných opatření.

Vyšetřování případu bylo od samého počátku provázeno mnohými nesrovnalostmi a kontroverzemi. Samotné řešení havárie v prvních hodinách a dnech se jeví jako velmi chaotické a dle odborné veřejnosti lze pochybovat o správnosti zvolených postupů orgánů činných v prošetřování případu. Primárně budu v této kapitole vycházet z vyjádření České společnosti pro právo životního prostředí, jehož autorem je M. Damohorský a závěrečné zprávy vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny, která byla zřízena k vyšetření havárie na řece Bečvě.

5.1 Popis události a současný stav

Na podzim roku 2020 došlo k několika únikům toxických látek do řeky Bečvy. K nejzávažnější kontaminaci došlo dne 20.9.2020, kdy únikem velkého množství zprvu neznámých látek, u kterých se později rozborem ukázalo, že se jedná primárně o kyanidy,⁷¹ došlo k otravě a úhynu živých organismů na mnoha kilometrech řeky. První velké úhyny ryb v řece byly pozorovány v dopoledních hodinách na úseku mezi obcemi Choryně a Lhotka nad Bečvou v okrese Vsetín. Kontaminace dále pokračovala přes Hustopeče nad Bečvou, Hranice a následně k Lipníku nad Bečvou. Dne 22.9.2020 znečišťující látky doputovaly do Přerova, kde se zásluhou velké kapacity vodní nádrže v nadjezí zředily. V důsledku prvotní havárie byla otráveno cca 40 tun ryb a dalších živých organismů, přičemž řeka Bečva byla kontaminovaná v délce přes 38 kilometrů. Zasaženo bylo i ústí řeky Moravy, avšak pro silné zředění koncentrace toxických látek ve vodním toku zde již nedošlo k závažnějším následkům.⁷²

⁷¹ Sněmovní dokument 9016, Závěrečná zpráva Vyšetřovací komise k ekologické katastrofě na řece Bečvě ze dne 21. září 2021. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sd.sqw?cd=9016&o=8>

⁷² TRONÍČEK, Jakub. Otazníky nad otrávenou Bečvou. ‚Je to záhada. Ryby žily tam, kde by už neměly,‘ popisují rybáři. *IRozhlas* [online]. [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/valasske-mezirici-becva-kyanid-uhyn-ryb_2010050600_ada

V následujících třech měsících došlo k dalším menším únikům toxických látek do řeky. Dne 27.10.2020 obsahovala voda ve zvýšeném množství karcinogenní nikl, přítomnost kyanidů však analýza vzorků vody již vyloučila.⁷³ Do konce roku byly zaevidovány ještě další dva případy znečištění řeky, a i když dne 2.12.2020 došlo k úniku neznámé látky v jehož důsledku uhynulo menší množství ryb, příčinná souvislost mezi úhynem a znečištěním shledána nebyla.⁷⁴ Po původci havárie nejdříve pátrala ČIŽP, která nakonec případ předala Policii ČR. Ta se ve svém šetření opírala zejména o znalecký posudek Jiřího Klicpery, na základě, kterého dospěla k závěru, že kyanidy se do řeky dostaly kanálem, který ústí z areálu společnosti Energoaqua, která se zabývá čištěním odpadních vod v areálu bývalé Tesly v Rožnově pod Radhoštěm. Tento posudek je odbornou veřejností⁷⁵ často zpochybňován. Kritizován je fakt, že policie nechala vypracovat znalecký posudek již 5 dní po havárii a apelovala na prošetření právě již zmíněné společnosti Energoaqua, přitom vyloučila možnost, že by znečištění mohlo být způsobené únikem toxických látek ze společnosti DEZA, jejíž výpusť se nachází v mnohem bližší vzdálenosti od kontaminované oblasti nebo jiné potenciální viníky. Úkolem znalce tedy nebylo zjistit původce havárie na řece Bečvě, ale policejní orgán jej označil sám a tímto působilo zadání znaleckého posudku návodně. Zavádějící je znalcovo zjištění, že k otravě ryb došlo až na úseku vzdáleném více než 3,5 kilometrů od výpusti z Rožnova pod Radhoštěm, protože nedošlo ke smíchání toxických látek po celé šíři řeky. Dle prof. Ivana Holoubka a dalších profesorů v oblasti chemie a technologie ochrany prostředí je zjištění, že otravu řeky způsobilo znečištění z takzvaného rožnovského kanálu nereálné. Použitý důkaz znalce Jiřího Klicpery, který použil barvivo fluorescein k zjištění místa, kde se smísily toxické látky s vodou po celé šíři koryta shledávají chybným. Dle slov prof. Ivana Holoubka „*Fluorescein v nízkých koncentracích nelze okem ve vodě vidět a nebylo tedy možné poznat, kde všude se ve vodě nacházel*“. V posudku Vodňanského výzkumného ústavu, který rovněž zpracoval posudek pro policii se uvádí, že koncentrace toxické látky ve vodním prostředí pozvolně narůstala, což by znamenalo, že čím dále od místa kontaminace, tím toxičtější prostředí mělo vzniknout. Tohle zjištění prof. Holoubek také popírá a konstatuje „*Největší náraz je vždy v místě vtoku. Dál se*

⁷³Do Bečvy unikl nikl, vyplývá z rozborů. ‚V řece není jedovatá látka,‘ uklidňuje obyvatele starosta Strážinec. *IRozhlas* [online]. [cit. 2023-03-16].

⁷⁴ ŠPIČKOVÁ, Petra. *Do Bečvy opět unikla neznámá látka. Na místě jsou hasiči, inspektori odebírají vzorky* [online]. [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/3230872-do-becvy-opet-unikla-neznama-latka-na-miste-jsou-hasici-inspektori-odebiraji-vzorky>

⁷⁵ Viz např. prof. RNDr. Ivan Hloubek, CSc., prof. RNDr. Jakub Hruška CSc.

koncentrace už vždy ředí. Úvaha o tom, že by se otrava projevila až po více než 3,5 kilometrech od místa kontaminace a nedošlo k úhynu ani jedné ryby je nereálná“. Policejní hypotézu, která se opírá o znalecký posudek tedy zcela odmítá.⁷⁶ Tématem se mimo soudního znalce zabývala řada dalších expertů, kteří experimentálně zjišťovali místo, na němž se látka v korytě plně promísí s tekoucí vodou tzv. „mísicí zónu“ a došli k závěru, že jakákoli látka, která by do řeky vnikla by se musela s vodou promísit na celém korytu řeky o několik kilometrů dříve.⁷⁷

Police zadržela trestní stíhání a obvinila jednu fyzickou a jednu právnickou osobu, tedy již zmiňovanou firmu Energoaqua a jejího ředitele Oldřicha Havelku v červnu roku 2021. Obhajoba podala stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání⁷⁸, to bylo následně zamítnuto. V březnu roku 2022 policie vyšetřování ukončila a státní zástupce Jiří Sachr obžaloval⁷⁹ společnost Energoaqua a jejího ředitele Oldřicha Havelku pro poškození a ohrožení životního prostředí⁸⁰ a nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami.⁸¹ Projednáváním byl pověřen věcně a místně příslušný Okresní soud ve Vsetíně.

Okresní soud vrátil obžalobu k došetření státnímu zástupci⁸². Ve svém usnesení uvedl, že nejsou objasněny základní skutkové okolnosti, bez kterých není možné ve věci rozhodnout. Zejména poukazuje na to, že poté, kdy došlo k havárii nebyly odebrány žádné vzorky vody v místech, kde se nacházejí výpustě, které by potenciálně mohly být zdrojem znečištění řeky, neexistuje tak žádný přímý důkaz odkud přitekly jedovaté látky, které způsobily masivní úhyn ryb a dalších živočichů. Tuto skutečnost potvrzuje a podrobně rozebírá závěrečná zpráva vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny⁸³. Soud dále například zpochybňuje některé závěry vyšetřování policie, které shledává nepodloženými. Vyjadřuje se také ke znaleckému posudku soudního znalce Jiřího Klicpery, kdy konstatuje, že trestněprávní relevantní příčinu havárie

⁷⁶ VLASATÁ, Zuzana a Jakub PATOČKA. *Trojice profesorů k otravě Bečvy: verze s rožnovským kanálem, není možná* [online]. [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/33314-trojice-profesoru-k-otrave-becvy-verze-s-roznovskym-kanalem-neni-mozna>

⁷⁷ Viz např. experiment prováděný prof. Jakubem Hruškou, o kterém referoval v deníku referendum. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/32989-rozhovor-s-profesorem-hruskou-becvu-nemohl-otravit-zdroj-z-roznova>

⁷⁸ Ve smyslu ustanovení § 160 odst. 7 ve spojení s § 143 odst. 1 a § 137 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád

⁷⁹ TAMTÉŽ § 176

⁸⁰ Ve smyslu ustanovení § 293 trestního zákoníku

⁸¹ TAMTÉŽ § 299

⁸² Ve smyslu ustanovení § 188 ods. 1 písm. e) zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád

⁸³ Ze zprávy vyplývá, že pracovníci vodoprávního úřadu neměli k dispozici přehledný souhrn vyústění do řeky Bečvy. V den havárie byla kontaktována společnost DEZA a. s., která má výúst 1,6 km nad bodem poprvé zjištěného úhynu ryb, ta však sdělila, že k úniku nedošlo. Vzorek vody však odebrán nebyl ani v dalších dnech. U výusti společnosti Energoaqua došlo až tři dny po havárii. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sd.sqw?cd=9016&o=8>

neuevdl. Dle soudu ze znaleckého posudku vyplývá, že znalec neví, co se v den vzniku havárie mělo ve společnosti Energoaqua stát, pouze odhaduje, že k fatální chybě na čistírně odpadních vod došlo kolem poledne předcházejícího dne. Soud se také pozastavuje nad znalcovým hodnocením důkazu, který o nich píše, že „*událost podrobně osvětlují a viníka usvědčují*“, dle soudu takové hodnocení znalci nepochybně nepřísluší a měl by se jej vyvarovat. K znaleckému posudku Výzkumného ústavu rybářského a hydrobiologického ve Vodňanech se soud také vyjádřil. Posudek nejprve označil tři potenciální zdroje znečištění, výpusť přečištěných odpadních vod společnosti Energoaqua a.s., výpusť z biologické čistírny podniku DEZA a.s., a výpusť přečištěných odpadních vod z čistírny odpadních ve Valašském Meziříčí, společnost DEZA však ve svém posudku následně vyloučil. Soud shledává argumenty, které vylučují společnost DEZA jako původce za nedostačující, naopak argumenty, které stojí proti společnosti Energoaqua dle soudu nemohou obstát.⁸⁴ Navzdory tomu, že soud vrátil obžalobu k došetření, byl státní zástupce přesvědčen, že žaloba je předmětná a před soudem obstojí, proto rozhodnutí napadl.⁸⁵ O jeho stížnosti rozhodoval olomoucký krajský soud, který jí vyhověl a vrátil věc zpět k novému projednání. V současné době probíhá projednávání případu, soud si vyčlenil devětatřicet jednacích dní, počítá s výslechy 52 svědků a osmi znalců.

5.2 Aplikace zákona o ekologické újmě

Účelem této podkapitoly je rozklíčovat otázku, zda měly správní orgány na případ řeky Bečvy aplikovat zákon o ekologické újmě a pokud ano jakým způsobem. Pomocí analýzy rozeberu, jak by mohly příslušné orgány postupovat v souladu s platnou právní úpravou České republiky a EU.

Věcně příslušným orgánem, který má iniciovat uložení nápravných opatření dle § 8 ve spojení s § 16 zákona o ekologické újmě je ČIŽP. Od účinnosti zákona však nebyly jeho nástroje nápravy použity. Ministr životního prostředí Richard Brabec, který byl v době úniku toxických látek do Bečvy úřadujícím ministrem ve svém vyjádření ze dne 2.12.2020 uvedl

⁸⁴ PATOČKA, Jakub a Zuzana VLASATÁ. *Otrava Bečvy: Soud strhal obžalobu. Má-li se případ vyšetřit, musí konat vláda* [online]. [cit. 2023-03-17]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/34010-otrava-becvy-soud-strhal-obzalobu-mali-se-pripad-vysetrit-musi-konat-vlada>

⁸⁵ Ve smyslu ustanovení § 188 ods. 3 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád

následovně „Připravujeme se také na možnost poprvé v historii uplatnit uložení nápravných opatření a finanční náhradu za poškození přírody zákon o ekologické újmě.....“.⁸⁶ V následujících měsících však nedošlo k použití postupů předvídaných zákonem. K zahájení řízení došlo až 17.6.2021 na základě žádosti dle § 8 odst. 1 písm a) zákona o ekologické újmě, kterou podaly ekologické spolky. Z veřejné dostupných informací však není zřejmé, že by se řízení nějakým způsobem vyvíjelo.

Na základě dostupných informací lze konstatovat, že věcně příslušný správní orgán, tedy ČIŽP nevyužil všech dostupných prostředků k řešení ekologické havárie na řece Bečvě, jelikož nepoužil zákon o předcházení ekologické újmě včas. ČIŽP mohla v daném případě zahájit řízení o uložení nápravných opatření podle § 8 ods.1 zákona o ekologické újmě v okamžiku, kdy se o skutečnosti, která nasvědčuje tomu, že mohlo k ekologické újmě dojít dozvěděla. Z povahy události je zřejmé, že existovaly skutečnosti, které zakládají domněnku vzniku ekologické újmy ve smyslu zákona o ekologické újmě⁸⁷. Konkrétně vzniku ekologické újmy na povrchových vodách a chráněných druzích a jejich přírodních stanovištích. Tato tvrzení lze dovozovat z faktů o kterých reportovalo zpravodajství již v prvních dnech havárie. V zasažené části toku došlo k úhynu cca 40 tun různých ryb a dalších vodních organismů. Rovněž několik týdnů po havárii byla zveřejněna zpráva, že zasažené byly i některé evropsky chráněné druhy (např. hrouzek banátský, střevle potoční atd.), včetně jejich přírodního stanoviště.⁸⁸ Podmínka ve smyslu § 2 písm. a) zákona o ekologické újmě, aby ekologická újma měla závažné nepříznivé účinky na dosahování nebo udržování příznivého stavu ochrany chráněných druhů nebo stanovišť byla také splněna. Příloha č. 3 zákona o ekologické újmě stanoví kritéria pro posouzení významu účinku na dosahování nebo udržování příznivého stavu chráněných druhů a přírodních stanovišť. Výrazně nepříznivé změny jsou zejména změny počtu jedinců chráněného druhu, jejich hustota nebo oblast jejich výskytu, dále pak také schopnost chráněného druhu nebo přírodního stanoviště poté, co došlo k újmě se zotavit v krátké době bez jakéhokoli zásahu, a to pouze v důsledku jeho vlastní dynamiky, do stavu, který je možné považovat za rovnocenný nebo za lepší, než byl základní stav.⁸⁹ Dle výše uvedeného došlo

⁸⁶ BRABEC, Richard. *Vyjádření ministra životního prostředí Richarda Brabce k unikům škodlivých látek do Bečvy* [online]. [cit. 2023-03-17]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_20201202_Becva_vyjadreni_ministra

⁸⁷ Viz. definice ekologické újmy dle ustanovení § 2 písm. a) zákona o ekologické újmě

⁸⁸ Průběžná zpráva ze sledování biodiverzity řeky Bečvy. Ochrana přírody.cz. Dostupné z: <https://www.ochranaprirody.cz/o-aopk-cr/aopk-cr-informuje/aktuality/prubezna-zprava-ze-sledovani>

⁸⁹ Viz. bod 1 písm. a), d) přílohy č. 3 zákona o ekologické újmě.

vlivem kontaminace řeky Bečvy k výraznému poklesu množství ryb (i těch chráněných) a dalších živočichů a rovněž k poškození jejich přírodního stanoviště. Zároveň bez zásahu Českého rybářského svazu a dalších subjektů by se Bečva nebyla schopna zotavit v krátké době do stavu, jenž by byl srovnatelný se stavem původním. Kontaminace řeky měla také nepochybně nepříznivý vliv na povrchové vody a promítna se do ekologického a chemického stavu vody.

Bez ohledu, zda ČIŽP disponovala alespoň rámcovou znalostí nepříznivých měřitelných změn ve smyslu § 2 písm. a) zákona o ekologické újmě, které byly výše rozebrány, mohla z moci úřední dle § 8 odst. 1 písm. b) tohoto zákona řízení o uložení nápravných opatření zahájit. K zahájení řízení postačuje pouhá domněnka existence ekologické újmy. Její vznik, konkrétní původce ani příčinná souvislost mezi nimi v okamžiku zahájení řízení nemusí být prokázána.⁹⁰ Tento závěr lze také podpořit již výše citovaným rozsudkem C-378/08 Soudního dvora EU v kapitole 1.1.1, který je spjat s principem „znečišťovatel platí“. Dle jeho znění se může příslušný orgán domnívat, že mezi zjištěným znečištěním a činnostmi provozovatelů existuje příčinná souvislost, a to z důvodu, že se uvedené znečištění vyskytuje v blízkosti zařízení těchto provozovatelů. Nicméně pro stanovení takové domněnky příčinné souvislosti musí příslušný orgán disponovat věrohodnými důkazy, které jeho domněnku mohou podpořit, například skutečnost, že se zjištěné znečištění vyskytuje v blízkosti zařízení provozovatele a látky používané provozovatelem v rámci jeho činnosti a látky v místě znečištění jsou shodné. V řece Bečvě byly rozborem vody nalezeny kyanidy a další znečišťující látky, se kterými pracují společnosti⁹¹, které mají v blízkosti kontaminace své výpustě. ČIŽP tedy mohla se všemi těmito provozovateli zahájit správné řízení o uložení nápravných opatření podle zákona o ekologické újmě. Ve správním řízení o uložení nápravných opatření podle § 8 zákona o ekologické újmě by se následně posoudilo, zda opravdu došlo k ekologické újmě či její bezprostřední hrozbě a zároveň by došlo k určení odpovědného původce. V případě, že by na základě proběhlého dokazování nebylo možné zjistit odpovědného provozovatele nebo pokud zanikl či zemřel anebo, pokud provozovatel prokázal některý z liberačních důvodů již výše v kapitole 4.4 rozebraných dle § 12 odst. 3 a 4 zákona o ekologické újmě, bude hradit náklady na provedení nápravných opatření stát. Na řízení o uložení nápravných opatření se subsidiárně

⁹⁰ DAMOHORSKÝ, Milan. Vyjádření České společnosti pro právo životního prostředí k případu použití zákona č.167/2008 Sb. ke kauze Bečva. *České právo životního prostředí*. 2021(2), 73s.

⁹¹ Bude se jednat o provozovatele, kteří podle integrovaného registru vypouštějí kyanidy.

vztahuje správní řád, který je založen na zásadě materiální pravdy.⁹² Podle této zásady má správní orgán povinnost zjistit v průběhu dokazování stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, zároveň musí činit tak, aby jeho postup byl v souladu s požadavky dle § 2 správního řádu. Podklady pro rozhodnutí opatřuje příslušný orgán, tedy ČIŽP. Ta je rovněž povinna zjistit všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu.⁹³ ČIŽP by tedy byla povinna zajistit veškeré potřebné důkazní materiály pro účely vymezení odpovědnosti za ekologickou újmu a zjištění odpovědného provozovatele, kterému má být uložena povinnost provést nápravná opatření. Stěžejním by bylo především včas a v dostatečném množství odebrat vzorky vody, ryb a dalších materiálů zejména ve zdroji znečištění. U případu řeky Bečvy by se jednalo hlavně o vzorky z míst, kde se nacházejí výpustě odpadních vod společností, které pracují s kyanidy.

V případě vzniku ekologické újmy nebo její hrozby je provozovatel povinen provést veškerá proveditelná nápravná opatření k jejímu omezení, odstranění nebo jinému zvládnutí znečišťujících látek.⁹⁴ V případě řeky Bečvy však původce nebyl znám a žádný z provozovatelů žádná opatření neučinil. Pokud nastane taková situace je dle § 7 odst. 6 zákona o ekologické újmě povinný provést nezbytná nápravná opatření orgán, který řízení o uložení nápravných opatření zahájil, tedy ČIŽP. Příslušný orgán hradí náklady, které místo provozovatele vynaložil ze státního rozpočtu. V následujícím správním řízení by ČIŽP provozovateli, který byl shledán odpovědným za ekologickou újmu uložila povinnost nahradit náklady takto vynaložené.⁹⁵ Řízení o úhradě nákladů lze zahájit do pěti let ode dne, kdy byla nápravná opatření ukončena nebo ode dne, kdy byl zjištěn odpovědný provozovatel.⁹⁶

V závěru bych se ještě chtěl vyjádřit ke vztahu zákona č. 254/2001 Sb., vodní zákon k zákonu o ekologické újmě a dále pak vztahu trestního řízení vedeného v případě s případným správním řízením o uložení nápravných opatření v režimu zákona o ekologické újmě.

Jelikož v důsledku úniku kyanidů a jiných toxických látek do řeky Bečvy došlo k znečištění povrchových vod, vznikla havárie podle § 40 vodního zákona.⁹⁷ Dle § 40 odst. 2

⁹² Ustanovení § 3 správního řádu

⁹³ DAMOHORSKÝ, Milan. Vyjádření České společnosti pro právo životního prostředí k případu použití zákona č.167/2008 Sb. ke kauze Bečva. *České právo životního prostředí*. 2021(2), 75s

⁹⁴ Ustanovení § 7 zákona o ekologické újmě.

⁹⁵ TAMTÉŽ § 13 odst. 1

⁹⁶ TAMTÉŽ § 13 odst. 3

⁹⁷ Havárií se rozumí „mimořádné závažné zhoršení nebo mimořádné ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod“

vodního zákona se za havárii považují případy znečištění mimo jiné zvláště nebezpečnými látkami, což kyanidy dle přílohy vodního zákona jsou.⁹⁸ Návod na postup v případě, kdy je příčinou vzniku ekologické újmy havárie podle vodního zákona dává zákon o ekologické újmě ve svém § 21 odst. 4, který stanoví, že se při jejím zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků postupuje podle § 40 a 41 vodního zákona. Při ukládání nápravných opatření k odstranění následků takové havárie se však již postupuje podle zákona o ekologické újmě. Zákon o vodách zároveň stanoví, že opatření k nápravě podle § 42 vodního zákona se neuloží, pokud již bylo k nápravě újmy na povrchových vodách vydáno rozhodnutí o uložení nápravného opatření podle zákona o předcházení ekologické újmě.⁹⁹ Z výše uvedeného vyplývá, že postup podle zákona o ekologické újmě má v případě nápravných opatření přednost před vodním zákonem a případně i před jinými složkovými zákony. Zákon byl zákonodárcem koncipován jako speciální právní předpis ve vztahu ke složkovým právním předpisům, a to hlavně z důvodu zajištění úplné transpozice evropské legislativy do českého právního řádu, tedy směrnice 2004/35/ES. Složkové zákony například nepočítají s prováděním vyrovnávacích nápravných opatření, které již byly rozebrány v kapitole 4.3, jejichž účelem je vyrovnat přechodné ztráty přírodních zdrojů nebo jejich funkcí od vzniku ekologické újmy do okamžiku, kdy primární nebo doplňková náprava dosáhne svého účinku.¹⁰⁰

K posouzení vztahu trestního řízení a případného řízení o uložení nápravných opatření podle zákona o ekologické újmě budu vycházet z poznatků teoretické části této práce. Na případnou otázku, zda ČIŽP měla zahájit správní řízení navzdory tomu, že případ byl řešen Policií ČR lze hledat odpověď ve výkladu účelu řízení. Cílem trestního řízení je potrestání pachatele a ochrana společnosti, naopak v případě odpovědnosti za ekologickou újmu je účelem náprava této újmy. Uplatněním odpovědnosti trestněprávní není odpovědnost za ekologickou újmu dotčena.¹⁰¹ Obě řízení vedle sebe tedy mohou simultánně probíhat.

⁹⁸ Viz. příloha č. 1 vodního zákona

⁹⁹ Ustanovení § 126 odst. 7 vodního zákona

¹⁰⁰ DAMOHORSKÝ, Milan. Vyjádření České společnosti pro právo životního prostředí k případu použití zákona č. 167/2008 Sb. ke kauze Bečva. *České právo životního prostředí*. 2021(2), 72s

¹⁰¹ Viz. kapitola 2.2 této práce

ZÁVĚR

Předmětem této práce byla analýza právní odpovědnosti v oblasti životního prostředí. Zaměřil jsem se zejména na téma odpovědnosti za ekologickou újmu a na zákon o předcházení ekologické újmě. Hlavním cílem práce bylo najít odpověď na otázku, zda příslušné správní orgány měly v případě ekologické havárie na řece Bečvě, zejména tedy při její nápravě postupovat podle zákona o předcházení ekologické újmě.

Odpovědnost za ekologickou újmu lze spolu s majetkoprávní odpovědností za škodu dle teorie označit jako odpovědnost za ztráty na životním prostředí. Ta spolu s odpovědností deliktní tvoří systém tzv. ekologicko-právní odpovědnosti. Jednotlivé druhy těchto odpovědností mohou být uplatňovány paralelně. Jedním z hlavních přínosů institutu odpovědnosti za ekologickou újmu je její uplatnitelnost i na složky životního prostředí, které nikomu nepatří.

Ekologická újma je v českém právním řádu upravena v zákoně o životním prostředí a zákoně o předcházení ekologické újmě. Zákon o životním prostředí definuje ekologickou újmu poměrně stručně a obecně. Jelikož zákon postrádá procesní ustanovení pro nápravná opatření a neurčuje, jaký správní orgán je k ukládání nápravných opatření věcně příslušný, není v praxi aplikován. Místo toho se postupuje podle zvláštních zákonů, které upravují jednotlivé složky životního prostředí. Zákon o předcházení ekologické újmě do českého právního řádu transponuje směrnici 2004/35/ES, založenou na principu „znečišťovatel platí“. Navzdory tomu, že je zákon účinný více než čtrnáct let, nebyl v praxi nikdy použit. Důvodem může být jeho komplikovaná konstrukce a subsumpce konkrétní ekologické havárie pod složku životního prostředí chráněnou zákonem. Výše uvedené způsobuje, že v konkrétních případech se postupuje podle složkových zákonů. Dle mého názoru je problematické, ustanovení § 21 odst. 3 zákona o ekologické újmě, které dává možnost postupovat podle složkových zákonů. V praxi to znamená, že příslušné správní orgány musí nejprve vyhodnotit, zda došlo k ekologické újmě, která je tímto zákonem poměrně komplikovaně definována a teprve poté zahájit řízení o uložení nápravných opatření podle zákona o ekologické újmě. To může u správních orgánů vyvolávat možnost použití nápravných opatření dle složkových předpisů, které sice ekologickou újmu jako takovou neupravují, ale účel, kterým je náprava poškozené složky životního prostředí splňují.

Navzdory výše uvedenému zde existuje aplikační přednost zákona o ekologické újmě vůči složkovým předpisům a tu příslušné orgány nemohou ignorovat. Mým hlavním cílem práce bylo zaměřit se na otázku, zda případ řeky Bečvy lze subsumovat pod režim zákona o ekologické újmě. Dle mého názoru ano, jelikož ke vzniku ekologické újmy skutečně došlo, konkrétně k ekologické újmě na chráněných druzích a jejich stanovištích a dále na vodách. Tato zjištění blíže rozvádím v kapitole pět této práce. V celém případě spatřuji velké pochybení ČIŽP, která řízení o uložení nápravných opatření měla zahájit na základě domněnky vzniku ekologické újmy. Tuto povinnost ČIŽP měla navzdory tomu, že v případě začalo probíhat trestní řízení, jelikož obě řízení mohou probíhat současně. Na základě výše zmiňované aplikační přednosti měla být přijatá nápravná opatření dle zákona o ekologické újmě i přes to, že byla přijatá opatření k nápravě podle vodního zákona. Zákon o ekologické újmě je předpisem speciálním vůči vodního zákonu a stanoví, že při ukládání nápravných opatření se postupuje podle zákona o ekologické újmě.

Liknavý přístup ČIŽP k případu a aplikaci zákona o ekologické újmě kritizovalo mnoho odborníků, tři ekologické spolky dokonce podaly žádost o zahájení řízení o uložení nápravných opatření, kterému ČIŽP vyhověla, ale do dnešního dne nejsou žádné veřejně známé informace, že by tak skutečně konala. Pro budoucí studium tématu by bylo možné podat žádost o informaci podle informačních zákonů a tázat se, zda se řízení nějakým směrem posunulo.

Jelikož zákon o ekologické újmě nebývá v praxi aplikován, považuji za vhodné, aby byla například vydána vnitřní metodika k jeho aplikaci, případně byla navržena změna právní úpravy.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Právní předpisy:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí.
- Smlouva o fungování Evropské unie
- Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

- Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci), ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 17/2009 Sb., o zjišťování a nápravě ekologické újmy na půdě

Monografie

- DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 629 s.
- SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 3., aktualizované a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, 201 s.
- JANČÁŘOVÁ, Ilona a kol. *Odpovědnost v právu životního prostředí – současný stav a perspektivy*. Brno: Masarykova univerzita, 2013, 345 s.
- STEJSKAL, Vojtěch, Vícha, Ondřej. *Zákon o předcházení ekologické újmy a o její nápravě*. Nakladatelství Leges, Praha, 2009, 333 s.
- PSUTKA, Jindřich. *Odpovědnost za ekologické škody v občanském právu*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, 436 s.
- VÍCHA, Ondřej, *Princip „Znečišťovatel platí“ z právního pohledu*. 1. vydání, Praha: Linde Praha a. s., 2014. 280 s.
- JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné, obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2022, 28 s.

Odborné časopisy

- DAMOHORSKÝ, Milan. Vyjádření České společnosti pro právo životního prostředí k případu použití zákona č.167/2008 Sb. ke kauze Bečva. *České právo životního prostředí*. 2021 č. 2, 69-78 s.
- STEJSKAL, V., Ke směrnici o právní odpovědnosti za prevenci škody na životním prostředí a její nápravě. *České právo životního prostředí*, roč. 2004, č 13, 11-12 s.
- Stejskal, V., Vícha O., Základní principy zákona o předcházení ekologické újmy a o její nápravě. *České právo životního prostředí*. 2008, číslo 22. 58-59s
- BAHÝLOVÁ, L. K odpovědnosti za ekologickou újmu ve smyslu zákona č. 167/2008 Sb., *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2010, roč. 18, č. 3, 279 – 280 s.

Judikatura

- Soudní dvůr EU: Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 9 března 2010, ve věci C-378/08 (Rafinerie Mediterranee).
- Soudní dvůr EU: Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 9. března 2010, ve věci C-379/08

Internetové stránky

- TRONÍČEK, Jakub. Otazníky nad otrávenou Bečvou. *„Je to záhada. Ryby žily tam, kde by už neměly,“ popisují rybáři. IRozhlas* [online]. [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/valasske-mezirici-becva-kyanid-uhyn-ryb_2010050600_ada
- Do Bečvy unikl nikl, vyplývá z rozborů. *„V řece není jedovatá látka,“ uklidňuje obyvatele starosta Stržíněk. IRozhlas* [online]. [cit. 2023-03-16].
- ŠPIČKOVÁ, Petra. *Do Bečvy opět unikla neznámá látka. Na místě jsou hasiči, inspektori odebírají vzorky* [online]. [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/3230872-do-becvy-opet-unikla-neznama-latka-na-miste-jsou-hasici-inspektori-odebiraji-vzorky>
- VLASATÁ, Zuzana a Jakub PATOČKA. *Trojice profesorů k otravě Bečvy: verze s rožnovským kanálem není možná“* [online]. [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/33314-trojice-profesoru-k-otrave-becvy-verze-s-roznovskym-kanalem-neni-mozna>
- PATOČKA, Jakub a Zuzana VLASATÁ. *Otrava Bečvy: Soud strhal obžalobu. Má-li se případ vyšetřit, musí konat vláda* [online]. [cit. 2023-03-17]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/34010-otrava-becvy-soud-strhal-obzalobu-mali-se-pripad-vysetrit-musi-konat-vlada>
- BRABEC, Richard. *Vyjádření ministra životního prostředí Richarda Brabce k únikům škodlivých látek do Bečvy* [online]. [cit. 2023-03-17]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_20201202_Becva_vyjadreni_ministra

Ostatní zdroje

- Sněmovní dokument 9016, Závěrečná zpráva Vyšetřovací komise k ekologické katastrofě na řece Bečvě ze dne 21 září 2021. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sd.sqw?cd=9016&o=8>
- Průběžná zpráva ze sledování biodiverzity řeky Bečvy. Ochrana přírody.cz. Dostupné z: <https://www.ochranaprirody.cz/o-aopk-cr/aopk-cr-informuje/aktuality/prubezna-zprava-ze-sledovani>

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá právní odpovědností za ekologickou újmu v českém právním řádu a její aplikací na případ znečištění řeky Bečvy. Na začátku práce jsou vymezeny ostatní druhy odpovědnosti v oblasti ochrany životního prostředí a jejich vztah k odpovědnosti za ekologickou újmu. Zvláštní kapitola je věnována analýze zákona o předcházení ekologické újmě, který transponoval evropskou legislativu do českého právního řádu. V praktické části se práce zabývá rozborem případu znečištění řeky Bečvy. Hlavním cílem práce je zjištění, zda došlo k vzniku ekologické újmy při znečištění řeky Bečvy a jestli správní orgány měly postupovat podle zákona o předcházení ekologické újmě.

Klíčová slova

Ekologická újma, odpovědnost za ekologickou újmu, znečištění řeky Bečvy

Abstract

This bachelor thesis deals with legal liability for environmental damage in Czech legal order and application of this liability in the case of river Bečva. At the beginning of the work, other types of responsibility in the field of environmental protection and their relationship to responsibility for environmental damage are defined. A special chapter is devoted to analysis of law which focuses on prevention of environmental damage. This act is a transposition of European legislation into Czech legal system. The practical part of this work focuses on analysis of river Bečva contamination case. The main goal of this thesis is to find out whether environmental damage occurred during contamination of river Bečva and whether the administrative authorities should have followed the law of prevention environmental damage.

Key words

Environmental damage, liability for environmental damage, contamination of river Bečva